

MOJE PRVNÍ KNÍŽKA O LESE

Anna Pfeifferová

Ilustrace: Ulla Bartlová

V lese žije pohromadě mnoho živočichů a rostlin. Znáš je už? Od Lukáše a jeho dědečka se o lese a jeho obyvatelích dozvíš všechno:

Které rostliny rostou v lese?
Kteří živočichové žijí v lese?
Jaké stopy zanechávají v lese živočichové?
Co se v lese děje v jednotlivých ročních obdobích?
Proč musíme o les pečovat?

Co je to les?

Už jsi určitě někdy byl v lese, že? Můžeš tam pozorovat spoustu živočichů a rostlin. Dědeček Lukášovi vysvětlil, že jsou různé druhy lesa. Rozlišují se podle toho, jaké stromy v nich rostou. Jen se podívej!

V listnatém lese rostou pouze stromy, které nosí listí. Říká se jim listnaté stromy.

V létě bývají zelené, na podzim listy mění barvy.

A v zimě les vypadá holý a černý, protože všechno listí již spadalo.

Ve smíšeném lese rostou společně listnaté a jehličnaté stromy.

V jehličnatém lese rostou jenom stromy, které nosí jehlice. Nazývají se jehličnany. Jehličí na nich zůstává po celý rok.

Lukáš s dědečkem chodí do lesa často. Dědeček vždycky říká, že živočichové a rostliny v lese žijí pohromadě jako lidé ve velkém domě. Znáš živočichy, kteří žijí v jednotlivých patrech?

Které stromy rostou v lese?

I když rozlišujeme stromy listnaté a jehličnaté, mají daleko víc vlastností, jimiž se od sebe liší. Víš už, jak se jmenují jednotlivé části stromu?

V **koruně** stromu žije mnoho živočichů... Jen si je prohlédni!

Na **větvi** stromu roste listí a plody.

V **kmeni** je spousta tenkých žilek, jimiž proudí všechno, co potřebují listy.

Kořeny se pod zemí starají, aby strom stál v půdě pevně a za bouřky se nevyvrátil. Jsou tenké a slabé a ze země čerpají živiny a vodu. Jimi zásobují celý strom.

Lukáš už zná několik stromů. Ty také? Každý strom má zvláštní znaky, které ti je usnadní rozlišit. Například plody a listy.

Dědeček Lukášovi ukazuje, podle čeho pozná, jak je strom starý. V každém roce života totiž na jeho kmeni přibude další letokruh. Tím kmen každý rok o něco ztloustne a povyroste. U spadlého stromu se tak dá na letokruzích spočítat, jak je strom starý.

Která zvířata žijí v lese?

V lese žije mnoho velkých i malých živočichů. Hodně z nich se navzájem snáší, z jiných jsou nepřátelé a požírají se. I to patří k životu v lese.

Na kraji lesa Lukáš s dědečkem objevili mraveniště. Copak se tam děje? Mravenci žijí ve velkém společenství a vládne jim mravenčí královna. Jen se podívej!

Den a noc v lese

Mnoho zvířat je v lese k vidění jenom ve dne.

Jiná jsou činná večer nebo v noci.

Které plody se v lese vyskytují?

Dnes Lukáš s dědečkem nasbírali plný košík lesních plodů. Ach, ty jsou lahodné! Dědeček Lukášovi také ukázal, co ještě roste v lese jiného. Znáš i tyto plody?

Stojí skřítek v lese na porostu mechovém,
v slušivém pláštíku čistě nachovém.
Copak je to za skřítku, co na mechu
v lese stojí oděný celý do nachu?

Víš, o kom je ta básnička?

šípkový keř

V pozdním létě chodí dědeček s Lukášem do lesa na houby. Naštěstí se dědeček dobře vyzná a ví, kde rostou ty nejlepší. Lukáš rád pozoruje všechno, co leze. Vida, tady utíká pryč nějaký pavouček.

Sledování stop v lese

I když zvířata v lese zrovna nevidíme, protože se dobře ukryla, podle stop můžeme zjistit, že tam někde jsou. Dědeček Lukášovi ukázal stopy, které prozrazují, kudy zvířata běžela a co kde žrala.

Roční období v lese

V každém ročním období vypadá les jinak.

V **zimě** je v lese úplný klid. Mnoho živočichů a rostlin odpočívá a nabírá síly na příští rok.

Na **jaře** se spousta zvířat probouzí ze zimního spánku. To je najednou hemžení! Na lesní půdě kvete bezpočet květin všemožných barev, protože skrz stále ještě holé stromy dopadají na zem sluneční paprsky.

Na **podzim** les hýří barvami, neboť se listy stromů přebarvují a zraje mnoho plodů. Zvířata si ukládají zásoby na zimu.

V **létě** můžeš v lese pozorovat a poslouchat zvířata. Pro ně i pro nás, lidi, je les nyní hotová spižírna.

Dědeček Lukáše poučuje, jak je důležité, aby se lidé o les dobře starali a chovali se v něm pořádně.

Dědeček vždycky říká, že zvířatům jsou naše výkaly stejně odporné jako nám odpadky jiných. Najdeš na velkém obrázku všechno, co do lesa nepatří?

Rukavice, nápojová plechovka, láhev, plastový sáček.

Ve školce se Lukáš a jeho kamarádi bavili o tom, co se v lese smí dělat a co ne. Poznáš, co je správně a co špatně? Schválně, jestli to uhodneš!

Být potichu!
Sbírat listí!
Pošlapávat rostliny!

Trhat kaštiny!
Čurat!
Odhazovat odpadky!

A co je v lese ještě zábavného?

- * Zavři oči a zaposlouchej se do zvuků. Slyšíš, jak listí šelestí?
- * Dýchej zhluboka. Vzduch je krásně svěží. Co cítíš?
- * Už jsi někdy objal strom? Jaká je kůra na dotek?
- * Rozeznáš od sebe stromy? Pořádně si prohlédni listy a plody.

Plody kaštanu se nazývají kaštany. Listy kaštanu jsou veliké a na stonku rostou po pěti.

Plody dubu se jmenují žaludy. List dubu je mírně zakřivený.

Plodům buku se říká bukvice. V oblibě je mají například veverky.

Plody jehličnatých stromů se jmenují šišky. Smrková šiška visí z větve dolů, je dlouhá a útlá.

Královna klade mnoho vajíček. O potomstvo pak pečují k tomu určené dělnice.

Po nějaké době se z vajíček líhnou larvy. Pečovatelky je krmí, dokud se larvy nezakuklí.

Z kukel se potom klubou mravenci.

Myšice lesní se probudila ze zimního spánku. Na půdě kvetou sasanky.

Pod vysokou sněhovou vrstvou drží zimní spánek plch.

Takhle pestrobarevné bývají na podzim bukové listy. Veverka si schovává zásobu na dlouhé zimní měsíce.

Na pasece kvete vrbovka a babočky kopřivové objevují svět.

Nesprávně!

Trhat kaštany je zakázáno! Jinak strom uhynie.

Správně!

Když musíš v lese na velkou, nic se neděje. Ale použitý papír nesmíš odhodit!

Nesprávně!

Odpadky nemají v lese co dělat. Zvířata se o ně mohou poranit.

Správně!

Hulákáním zvířata vyplašíš.

Správně!

Listy, které leží na zemi, můžeme sbírat na krásné kytice.

Nesprávně!

V lese chodíme pouze po pěšinách, abychom nepošlapali doupata a rostliny.

Pěnkava si staví hnízdo vysoko v koruně stromu. Bydlí v „**podkroví**“.

Veverka běhá nahoru dolů po kmeni stromu v „**prvním patře**“.

Rejsek si hledá potravu v lesní půdě, v „**přízemí**“.

V hustém listoví v koruně stromu hnízdí řada ptáků. Tady si hnízdo postavila sojka.

Na větvi stromu kvetou květy. Kaštanovníku se také říká jírovec.

Pod dřevnatou kůrou kmene žije mnoho drobných brouků a jiného hmyzu. Tady zrovna vidíš tesaříka.

Spousta živočichů má domov u kořenů. Podívej, zde si hraboš vyhrabal brloh. A najdeš žížalu?

Důležitá pravidla pro houbaře

Houby nikdy netrhej, ale odřezávej!

Pozor, mnoho hub je jedovatých.

Proto je nejez dřív, než je prohlédne znalec.

Spousta hub, které u nás rostou, se však dá jíst; tak třeba:

hříby

lišky

pečárky lesní

Ale pozor!

Muchomůrky červené sice vypadají krásně, jsou však jedovaté.

Veverka má nejraději semena jehličnanů. Proto po ní zůstávají ohryzané šišky.

Aby se pch lískový dostal k oříšku, vyhlodá do skořápky kruhový otvor.
myš

Housenka se živí okusováním listů.

Liščí stopy se podobají stopám malého psa.

Stopy králíka divokého prozrazují, že seděl ve sněhu.

Stopy po kosích pařátech mají tvar vidlí na seno.